

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,

Zápolya-utca 1-6 szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Zápolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők

Telefon 21. szám.

TORONTÁL

POLITIKAI NAPILAP.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Nagybecskerek, 1905.

XXXIV. évfolyam. 273. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre ———— 24 kor
Félévre ———— 12 „
Negyedévre ———— 6 „
Egy hóra ———— 2 „
— Egyes szám ára 3 fill.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadják el
Azonkívül az összes hirdetés
irodáinkban.

Megjelenés

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap déltől 5 óráig.

Szerda, november 29.

A vég kezdete.

— november 29.

Valósággal a vég kezdeténél állunk. A koalíció elvakultjai odavitték az országot, hogy a törvény erejébe vetett hit megrendült s nem következhetik más, mint a törvényt legázoló erőszakkal szembeállítani az államhatalom erejét a maga teljes ségében.

Mert lehet-e s szabad-e az államot prédálul vetni az anarkiának, melyt a koalíció teremt s hihető-e, hogy akadjon kormány, a melynek kötelessége az ország rendjét fentartani, átengedje a kormányhatalmat olyanoknak, akik mai kis hatalmukat is törvénytelen ségekre, rendbontó erőszakosságokra használják föl. S hihető-e, hogy maga a nép is, a mely rendet akar a maga életében, elfogadja valaha a rendbontó, a törvényeket legázoló koalíciós hatalmat?

Ilyet aligha lehet elhinni.

Nagyon jó lenne, ha azok, akik ezt a mai anarkiát földézték, most a vég kezdeténél megállanának s legalább egy pillanatra elővonnák jobbik eszüket, hogy ezzel gondolkodva meglássák azt az örvényt, amelyet minden látó ember itt lát már közvetlenül maga alatt. Pillantsanak a lejtő aljára s rettenjenek vissza a kilátásoktól. Ez az út nem a győzelmük útja. Ez a nyomorúság és szenvedés ösvénye. Forduljanak vissza, a mikor még ideje. Lássák meg: az aktív rezisztencia a védekezés élesedését kell, hogy eredményezze.

És kinek az érdeke, hogy ezt felidézze? Annak az ügynek bizonyára nem, a melyet szolgálnak. Még kevésbé érdeke az a nép millióinak, a mely végső eredményben a rezisztenciájának levét megiszsa.

És ha már ennél a témánál, a népmilliók témájánál vagyunk, lássanak meg még egy jelenséget. Lássák meg és mérlegeljék jelentősége szerint azt a tényt, hogy a nép milliói hidegen, szenvedély nélkül nézik a zenebonájukat. A megyetermek izzó atnos férájának odakünn nyoma sincs.

Ki áll tehát mögöttük? Ki fogja őket igazolni? Ki ad jogot arra, hogy nyolcvan kommandó-szó megmagyarosításáért minden végletbe belevinni igyekezzenek az országot?

Mert törekvésük végtére is csak igyekezet és kísérlet marad. A népmilliók nélkül mit sem csinálhatnak! Mögöttük legfőkébb azok a tizezrek vannak, akiket elvakítottak, a kormányt ellenben szilárd kitartásában a milliók magatartása csak megerősítheti.

Lássák be tehát a következmények szörnyű súlyát s a vég határmegyéjénél álljanak meg s a tobzódó szenvedelmet rendeljék alá a nép és az ország érdekeinek, a melyek most már mindenáron való rendet követelnek.

A rudolfsnadi értekezlethez.

Vettük a következő sorokat:

Kedves Barátom!

A Rudolfsnaden f. hó 25-én tartott értekezleten, melyen az ármentesítésről és a kincstár tulajdonát képező 30.000 kat. holdon esetlegesen történendő telepítésről határozatotott, jelen voltam jó magam is. Nem merő kíváncsiság vitt oda, hanem Németécska község lakosságának a bizalma. Azon lakosságé, mely több évi tapasztalata alapján meg van győződve arról, hogy mint plébános is, de még mint ember is minden körülmény között barátja vagyok. Sajnálatlalt tapasztaltam községemben, hogy innen is nagy a kivándorlók száma, épen úgy, mint az egész megyéből.

Küzdöttem is teljes erőmből a kivándorlás ellen.

Örömmel mentem azért a rudolfsnadi értekezletre, mert hiszen ott olyan eszmének a diadaira juttatásáról lesz szó, melynek érdekében már én is évek óta küzdök.

70 ezer hold ármentesítése és azután a kincstár jutalékán a megyei lakosságnak a letelepítése mindenesetre a kivándorlás csökkenését vonná maga után.

Ezen kérdés helyessége vitán kívül áll és az értekezlet egyhangulag el is fogadta.

A határozathozatalt megelőzőleg Oppova, Baránda és Csenta községek megjelent képviselői sérelmesnek találták azt, hogy meghívót nem kaptak. De azért megjelentek. A tárgyilagos felvilágosítás döntő érveit és nem a pusztá alispánitekin-tély előtt meghajolva, hozzájárultak azon határozati javaslatához, a mely szerint felkérendő a földmívelésügyi m. kir. miniszter ur, hogy a dunai öblözetek birtokosairól és a birtok holdszámáról az 1885: XXIII. t. c. 72 §-ában előirt általános és részletes műszaki tervek és költségvetést állami közegyekkel és állami költségen sürgősen készíttesse el és a társulat megalakulása után az állami birtokot képező réti földeken a vármegye lakosságának alkalmas és jelentkező tagjait telepítse le.

Az értekezleten megtudtam és meggyőződtem a viz jogi törvényből, hogy ha a miniszter a tervek és költségvetést elkészítette, akkor azokat az alispánnal kell bemutatni, aki az érdekelt tulajdonosokat összehívja s az alakulás felől leszavaztatja.

Ez a tényállás és én újra megvallom, örültem, hogy ily fontos közgazdasági kérdést a nyilvánosság elé és „gründölési költségek” elkerülésével a megvalósuláshoz egy lépéssel közelebb hozták.

Nagyon ámultam azért a „Nagybecskereki Hírlap” november 27-iki számának „Uj sinecurák! Kévs Torontálban az ármentesítő-társulat” fel-

A „TORONTÁL” tárcája.

Magyar Remekírók.

Irodalmunk remekeinek egyöntetű díszes kiadása, a Magyar Remekírók című gyűjtemény, a Franklin-Társulatnak ez a nagyszabású, korszakos irodalmi vállalkozása, immár befejezése felé közeledik. Az ötvenöt kötetre tervezett hatalmas gyűjteménynek most jelent meg a nyolcadik ötkötetes sorozata, úgy hogy ma már negyven kötetnyi remekíró ékesítheti minden művelt magyar család könyvtárát.

Minden művelt nemzet régóta gondoskodott arról, hogy a nemzeti szellem legbecsesebb kincsei, a nagy írók alkotásai, egyöntetű gyűjteményes kiadásban közkinccsé váljanak s bárki számára hozzáférhetővé legyenek, mert a remekírók kiapadhatatlan forrásai a nemzeti kultúrának és legfontosabb tényezői a nemzeti önérték és önállóság fejlesztésének.

A mi irodalmunkban eddigelé a nagy írók jórészt csak drága, díszes különkiadásokban kerültek forgalomba, egypár rég elhunyt s a szerzői jog védelme alól felszabadult klasszikuson kívül. A Franklin-Társulat vállalkozása e téren uttörő vállalkozás volt s a Magyar Remekírók nagy sikere a bizonyossága annak, hogy e gyűjtemény milyen nagy közszükségletet elégített ki.

Az új sorozat legértékesebb kötet a 32. kötet, a mely Kemény Zsigmond történelmi és esztetikai tanulmányait illeszti be irodalmunk remekei közé. Gyulai Pál rendezte sajtó alá ezt a kötetet, s az ő gyönyörű bevezető tanulmánya kellőképpen méltatja a nagy regényírók e kevésbé ismert munkáit, a melyek esszé-irodalmunknak igazi gyöngyszemei. A kötetben két történelmi tanulmány van: A két Wesselényi Miklós, és Erdély közléte 1791—1848 Irodalmi tanulmány szintén kettő van: Eszmék a regény és dráma körül és Arany Toldija. A kötet utolsó darabja Kemény nagyszabású emlékbeszéd: Vörösmarty Mihályról.

Méltó párja e kötetnek a gyűjtemény most megjelent 30. kötet is, báró Eötvös József munkáinak első köteté, a mely a nagy író apróbb szépirodalmi munkáinak válogatott gyűjteménye. Összes kötetményeit, Eljen az egyenlőség című vígjátékát, két hosszabb elbeszélést és Gondolatainak egy füzérét foglalja egybe a vaskos kötet, amelyet kiváló fiatal esztétikusunk, dr. Voivovich Géza, Eötvös életrajzírója, rendezett s jót alá és látott el magvas bevezető tanulmánnyal.

Az új sorozat két további köteté korábban megjelent kötetek folytatása. A 40 kötet Tompa Mihály munkáinak befejező köteté. Négy kötet jutott a gyűjteményben a nagy költő munkáinak, s a most megjelent negyedik kötet Tompa köl-

lészetének talán legértékesebb termékeit, a népregeket és virágregéket tartalmazza, Lovay József rendezésében.

A 11. kötet Kisfaludy Sándor munkáinak második köteté, s irodalmunk e nagyemlékű alakjának csaknem összes regéit foglalja magában. A regék elé Heinrich Gusztáv írt hosszabb bevezető értekezést.

Az új sorozat ötödik köteté régi irodalmunk két nagy mesterének van szentelve s irodalmunk legelső maradandó becsű alkotásait foglalja magában: Balassa Bálint válogatott költeményeit és Zrínyi Miklós Szigeti Veszedeimét. Első nagy hírusunk és első nagy epikusunk munkáinak e foglalata a gyűjtemény első köteté, a melyet Szechy Károly két tartalmas tanulmánya tesz még értékesebbé.

A kötet élén az írók arcképe van R. Hirsch Nelli művészi rajzójából.

A díszes kiállítású izlőes kötésű teljes gyűjtemény (55 kötet) ára 220 korona. Megrendelhető havi részletfizetésre minden hazai könyvkereskedés útján. A meg hátralévő tizenöt kötet félevenként ötkötetes sorozatokban jelenik meg. Másfél év múlva teljes lesz tehát irodalmunk remekeinek ez az első, nagyszabású és kimerítő gyűjteménye, a melynél értékesebb irodalmi gyűjtemény egyhamar el sem képzelhető.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni, hogy elismert jóhírű gyártmányaim gyermekruhák és felöltőkben Nagybecskereken kizárólag esakis

KOVÁCS GEDEON cégnél kaphatók.

Fiókok: Arad, Debrecen, Kassa, Miskolc, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Fiume, Zágráb stb. stb.

Kiváló tisztelettel:

NEUMANN M. cs. és kir. udvari szállító
Budapest—Bécs.

írású cikkén. Uram, teremtőm! 70.000 kat. holdnyi ártérnek, vagy jobban mondva parlag területnek ármentesítése s a kivándorlásnak csökkentése nem fontos közgazdasági kérdés? Mondhatja valaki tárgyilagosan, hogy e kérdéssel nem érdemes foglalkozni? Hogy ármentesítés és kivándorlás csökkentése szükségtelen?

E kettős kérdés oly közgazdasági kérdést ölel fel, a melyet lehurrogni nem szabad, hanem ellenkezőleg azt dőlőre kell vinnünk!

Végeleltén sajnálom, hogy a vármegyei lakosságot érdeklő közügyekkel való foglalkozásért olyan elismerés jár, a mivel az idézett cikk adózik.

Ezért szó nélkül nem hagyhatom egyik-másik pontját. A cikk megtámadja az alispánt, állami jószágigazgatót, mert megjelentek és ezért álláskeresőt imputál nekik. Ugy tudom, hogy ez év június havában Oppován a kincstári réti földek per útján leendő megszerzése végett értekezlet folyt, melyen ezek az urak is megjelentek és ezért nem szólták őket le akkor! Láttam, hogy Rudolfsnagon jelen volt a „Bauernverein“ megbízottja ép úgy, mint a torontálvármegyei gazdasági egyesület titkára. Ezek csak nem kerestek állást!

Az összehívók ellen emelt vádak oly személyeskedések, melyek nagyon is valószínűvé teszik azt a feltevést, mintha ez a cikk azon önzetlen forrásból ered, mely a rudolfsnadi hazafias mozgalomban saját külön érdekeit veszélyeztetve látja.

Az oppovai értekezletre meghívták Torontál-Vasárhely községét is, sőt az ügyvédi díjlevelet is alá skarták vele iratni, de a magyar község ezt nem tette. Ezért most már nem érdekelte fel.

Az összehívó urak a támadással szemben védelemre nem szorulnak! Elismeréssel tartozunk nekik, hogy a kérdéseket felvetették, még pedig oly határozott formában, hogy a magyar állami szempont kidomborítása mellett a magán tulajdon teljesen érintetlenül hagyatik.

Rudolfsnagon nem csináltak nemzetiségi politikát. Nincs is az egész volt határvidéken nemzetiségi surlódás és nemzetiségi kérdés, ha csak mondva nem csinált, újságok által teremtett.

Németécska, 1905. november 29.

Kögl Béla,
plébános.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeltől 1/6 óráig kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 1/6 óráig délután; ugyanazon napokon este 1/6-tól 1/2-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délelőtt gőzfürdő. A kádfürdő egész nap nyitva marad.

December 2. Közig. tanfolyamhallgatók estélye.
„ 10. Estély az árvaház alapja javára.
„ 11. Közig. bizottság ülése.

— **A szegedi új főügyész.** Lobmayer István szegedi kir. főügyész nyugalmába vonulásával a szegedi főügyészségnek megüresedett főügyészi állására megtörtént a kinevezés. A kinevezésről szóló legfelsőbb köziratot a hivatalos lap multkor száma közölte, mely szerint a király az igazságügyminiszter előterjesztésére dr. Traiber Vincze budapesti főügyészi helyettesét nevezte ki a szegedi főügyészséghez főügyésszé. Kiváló jogász dr. Traiber Vincze, a volt budapesti főügyész-helyettes. Traiber, aki legutóbb az igazságügyminiszterium kodifikációs osztályába volt beosztva, szorgalmas munkása volt a jogászirodalomnak is. Ehol alapos tudásával tűnt ki.

— **Az ingyenes magyar nyelvi tanfolyam.** A Torontálvármegyei Magyar Közművelődési Egyesület, mint minden évben, az idén is ingyenes magyar nyelvi tanfolyamot rendez. Az egyesületnek erre vonatkozó felhívása a következő:

A „Torontálvármegyei magyar közművelődési egyesület“ folyó évi december hóban ingyenes magyarnyelvi esti tanfolyamot nyit meg, mely öt havi időtartamra terjed. A tanítás a központi állami népiskola két, esetleg három földszinti tantermében történik hestenként kétszer, a jelentkezőkkel együttesen később megállapítandó napokon és esti órákban. A tanfolyamban részt vehetnek férfiak és nők egyaránt. A tanfolyamra jelentkezhetnek katonák is. Nagyon kívánatos, hogy

minél többen jelentkezzenek, hogy a hallgatókat előkészültségük szerint legalább két csoportra, a kezdők és haladók csoportjára oszthassuk s hogy így mindegyik csoport külön-külön tanító vezetője alatt külön-külön osztályban részesülhessen oktatásban, mi a tanítás eredményére nagyon előnyös befolyással lenne. E tanfolyamban nemcsak a szoroson velt nyelvtanulásra szorítokozunk, hanem a gyakorlati életben szükséges és hasznos közismereti tárgyakat is fogunk előadni. Egyletünk megadja az alkalmat, hogy mindenki megtanulhassa szép és zengzetes nemzeti nyelvünket, hogy abban tökéletesithesse magát és ismereteit gyarapíthassa, tehát használja fel mindenki ez alkalmat, mely módot nyújt arra, hogy a magyar nyelvet ingyen megtanulhassa, s hogy így ne érezze magát idegennek saját hazájában. Akik a tanfolyamban részt óhajtanak venni, jelentkezzenek Baaden Károly ig. tagnál, a központi állami elemi iskola igazgatójánál (központi állami elemi iskola). Nagybecskerek, 1905. november hóban. Dr. Vincze Ehid Ernő, igazgató. Somfai János, titkár.

— **Választások az aradi román egyházmegyében.** Az aradi görög keleti román szent-széki területén vasárnap tartották meg a kongresszusi képviselők választásának skrutiniumát. A megválasztott képviselők a Nagyszébenben évente összehívott gör. kelet. román egyházi kongresszus tagjai és megbízottjai három évre terjed. Megválasztottak lelkész-képviselőkké: Birakis—Kiszetón: Serb Geraszim bélinei esperes; Lippa—Vingán: Hamzsea Agost archimandrita, a bodrogi zárda főnöke; Temesvár—Bánátkomlós: dr. Puticiu Traján főesperes; világi képviselőkké Kiszetón: dr. Gáll József nagybirtokos, főrendiházi tag, Lippán: dr. Cioban Aurél lippai ügyvéd, Nagykomlós: dr. Oprean Nestor nagyszentmiklósi ügyvéd.

— **Kosárkötő és értékesítő-szövetkezetek a Délvidéken.** Feilitzsch Arthur földművelésügyi miniszter megbízta Zabik László vándortanítót, hogy a Délvidéken segítse elő a kosárkötő és értékesítő-szövetkezetek alakítását. A szövetkezeteknek célja: tagjainak anyagi helyzetét javítani, a kosárfonó háziipart fejleszteni, a kosárfűz beszerzését, termelését, feldolgozását, a készített áruk értékesítését előmozdítani és a népet takarékoságra és pontosságra szoktatni.

— **A viharágyuzás megszüntetése.** A kir. földművelésügyi miniszter a bortermő vidékek törvényhatóságaihoz a viharágyuzás dolgában leiratot intézett, melyben többek között ezt mondja: „A mennyi reményvel fogadtattok kezdetben a jég ellen viharágyuzással való védekezés lehetőségének gondolata, épp annyira megrendült utóbbi időben a bizalom ezen védekezési eljárás iránt. A viharágyuzás kérdésében tartott nemzetközi kongresszusok egyetlen mozzanatot nem hoztak napvilágra, amely az eljárás sikerébe való hitet megerősítette volna teljesen és az ezen eljárásba vetett bizalmat. A szakemberek ujabban odáig mentek el, hogy a viharágyuzást költséges játéknál egyéneknem tekintik s tényleg napról-napra fogy a hívők száma, akik az eljárástól sikort várnak, úgy, hogy az utóbbi időben a legtöbb helyen már teljesen felhagytak a viharágyuzás alkalmazásával. Mithogy ezek szerint ily bizonytalan eredményű és problematikus sikerű, de költséges eljárásnak szószólója nem lehetek s aggályam vannak abban a tekintetben, hogy egyesületi vagyonnak ily kétséges célra való felhasználását a viharágyuzásra alakult egyesületi alapszabályok jóváhagyásával megerősítem, felhívom az alispán urat, hogy a szülőszékdák jég ellen védekező egyesületnek összes érdekeleit értekezletre hívassa össze, fennebb érintett agályaimat velük közöltesse s alkalmas módon hasson rájuk, hogy a viharágyuzásnak a bizonyítható vagy igazolható legesekélyebb sikere hiányát is lássák be s az e célra való egyesülés, illetőleg a jelzett védekezési eljárás alkalmazásának szándékáról — saját meggyőződésükből — álljanak el.

— **A hozomány.** A családapa két viruló szép-szerű leányával sétál a Hunyadi-utcán.

A hitelbank tájékoztatóján egy fiatalember ismerősükkel. Megállnak és beszédbe elegyednek. Az apa meglepődötten szól:

— Mindenik leányom mögött nagy vagyon áll.

A leányok kényelmetlenül érzik magukat, a fiatalember arca derengeni kezd

— Oh igen, — folytatja a papa — az Ilonka leányom mögött a hitelbank, a Juliska mögött meg a takaré- és előleg-egylet áll. Ott van a pénz, kérem, bőven.

A fiatal ember balra, ők jobbra mentek.

— **Hamis pénzek a Délvidéken.** Már megemlékeztünk arról, hogy a Délvidéken hamis 50 koronásokat hoztak forgalomba s a pénzhamisító banda kézrekerítésére a hatóságok széleskörű intézkedéseket tettek. Ma már a nyomozásnak pozitív eredménye is van, a mennyiben kiderült, hogy a hamis 50 koronásokat egy Holder Áron nevezetű aradi ember hozta forgalomba. Holder azonban megnevezte, hogy a rendőrség nyomában van s Aradról eltűnt. Körözését elrendelték.

— **Emebeteg gyilkos.** Annak idején megírtuk, hogy Nikolic Juon fiatal parasztleány, aki Székesuton rokonainál volt látogatásban, bal-tával agyonütött egy cigányt. Nikolic a temesvári kórház megfigyelő osztályában volt megfigyelés alatt s tegnap mint közveszélyes örültet a bajai elmeegógyintézetbe szállították.

— **Betörők a vasúti raktárban.** Szegváron szombat este Lévai Sándor és Pei István szolnoki tutajosok betörték a szegvári vasúti állomás raktárába és onnan sok árut, leginkább élelmiszert, elloptak. Óvatosan elosontak, Hérány Boldizsár községi rendőr azonban elfogta s átadta őket a csendőrségnek. Lévai megszökött a csendőrok kezéből, de a Tiszánál elfogták s megvasalták.

— **Ágyonvert tolvaj.** Murány temesmegyei község határában Fischer Samuel tanújának hála találták egy kukorica göré mellett Paulisan János 65 éves többszörös büntetett tolvajt. A vizsgálóbíró kiadta a helyszínen és megállapította, hogy a meggyilkolt nyakában egy tarisznyában 18 darab álkules, egy fűrészléc, kalapács, harapófogó és zsák volt. A helyszíni szemle szerint a kukorica görének három léce már keresztül volt fűrészelve, amiből nyilvánvalóvá válik, hogy Paulisan lopni akart, munkaközben azonban meglepték és agyonütötték. A tetteseket eddig nem sikerült kinyomozni. Ugy a bérések, mint a tulajdonos azt állítják, hogy az esetről tudomásuk nincs. Érdekes, hogy az agyonütött ember mellett volt a kuttyája, amely senkit sem engedett közel a holttesthez és nem is közeledhetett addig senki a hullához a kutya miatt, míg a szerencsétlen ember kedvese el nem szóltotta a hü állatot. A vizsgálat folyik.

Irodalom és művészet.

* **Az „Uránia“ Nagybecskerekben.** Az „Uránia“ budapesti tudományos színház vezetőségétől vett értesítés szerint az Uránia-nak Nagybecskerekben december 11., 12. és 13-ikán tartandó előadásaira Hock János orsz. képviselő is előző Nagybecskerekre és személyesen fogja december 12-ikén előadandó „A megváltás“ című darabját felolvasni.

* **Magyar Remekírók.** A Franklin-Társulat remekíró-gyűjteményéből, mely a Magyar Remekírók címmel ötvenöt kötetben a magyar irodalom összes nagy íróinak minden számottevő munkáját tartalmazza, most jelent meg a nyolcadik ötéves kötetes sorozat. Immár egész tekintélyes könyvtár az eddig megjelent negyven kötet, amely igazi dísz minden művelt magyar család könyvszekrényének. Az új sorozat egyik kötete (40. kötet) befejező kötet Tompa munkáinak, amelyeknek négy teljes kötet jutott a gyűjteményben. A most megjelent utolsó kötet Tompa költségtelenül talán legértékesebb termékeit, a népregeket és a viráregéket foglalja magában. Ezt a kötetet Lévai József rendezte sajtó alá. A gyűjtemény most megjelent 11. kötete Kisfaludy Sándor munkáinak második, befejező része s irodalmunk e nagy alakjának csaknem összes regéit tartalmazza, Heinrich Gusztáv bevezető tanulmányával. Érdekes kötet az új sorozatnak a gyűjtemény első kötete, amely Balassa Bálint válogatott költeményeit s Zrínyi Miklós Szigeti Vadszedrét foglalja egybe. Széchy Károly két tartalmas tanulmányával. A gyűjtemény 32 kötete Komáry Zsigmond tanulmányait illeszti be irodalmunk remekei közé s melán, mert e kövőbbé ismert munkái a nagy regényírónak, esszé-irodalomunk igazi gyöngyszemei. A kötet tartalma a következő: A két Wesselényi Miklós. Eszmék a regény és dráma körül. Arany Toldija. Erdély közzétele 1791—1848. Vörösmarty Mihály. A nagyvár-éki kötetek. Gyulai Pál rendezte sajtó alá s ő írta a kötet elé gyönyörű bevezető tanulmányt is. Az új sorozat ötödik kötete (30. kötet) báró Eötvös József munkáinak első kötete. A nagy író apróbb szépirodalmi munkáinak válogatott gyűjteménye. Vigjáték (Éljen az egyenlőség), költeményei, két elbeszélés és Gondolataimnak egy sora: ez a tartalma a vaskos kötetnek, a melyet Voinovich Géza rendezett sajtó alá és látott el bevezető tanulmányval. A kötetek élén az írók arca van R. Hirsch Nelli művészi rajzonjából. A díszes kiállítás teljes gyűjtemény (35 kötet) ára 220 korona. Megrendelhető havi részletekért minden hazai könyvkereskedés útján. A még hátralévő tizenöt kötet felvévénként ötéves sorozatokban jelenik meg.

* **Aktuális politikai kérdések tudományos megvilágításában.** Nemzetünk legújabb történetének két kimagasló, sőt vitatott pontját tárgyalja az a nagyarányú és nagyfontosságú történelmi munka, mely dr. Marczai Henrik egyetemi tanár szerkesztése s legkötőbb tudásunk közreműködése mellett tizenkét hatalmas, gyönyörűen illesztett kötetben, Nagy Képes Világtörténet címen immár végéhez jutott. A most megjelent 237—38. füzetek Beust és Deak korát, a kiegyezést, Horvátországgal való egyezségünket tárgyalják, melyek mai politikai életünknek sarkkövei. Ezek a nagy-

fontosságú történelmi események itt történelmi beállításban, oknyomozó és eredet-felderítő szemmel megvilágítva jelennek meg, hogy megint integrans részei legyenek jelenünknek, felvilágosítva és oktatóva. A hatalmas mű utolsó kötetének ezeket tárgyaló fejezete — az egész kötetet, valamint az egész újkor dr. Marczali Henrik, legbitünőbb historikusunk írta — azzal az elmélkedéssel, jobban mondva historiai megállapítással záródik, hogy a nemzet a legviharosabb választásban is, a 69. évi, „hü maradt Deák zászlajához és ahhoz a kormányhoz, mely nagy nemzeti feladatok megoldásához kötötte létét — csak az a nagy alkotó kedv, mely az alkotmányosság mézes bététet jellemezte, mult el. A magyar alapjában igen konzervatív, mindezt a külső ösztönzés megszűnt, meghagyott mindent úgy, a mint volt. A törvények változtak, a társadalmi rend a régi maradt”. A nagy vállalatnak, mely Nagy Képes Vágtörténet címen 12 kötetre megy, most a 237—238. füzetét jelent meg, mely már az utolsó, a XII. kötet anyagának egy részét hozza. Egy kötet ára diszkrétésben 16 korona, egy igen vas-kos és a szövegek mellől számos műmellettel is diszített füzetnek az ára 60 fillér. Kapható és megrendelhető minden könyvkereskedésben.

TÁVIRATOK

A helyzet.

Pestvármegye megrendszabályozása.

Budapest, november 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kristóffy József belügyminiszter Pestvármegye tegnapi „közgyűlését” és annak határozatait rendeletileg semmisnek jelenti ki s a határozatok végrehajtásától a vármegyét eltiltja.

A közös hadügyminiszter lemondása.

Budapest, november 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) A bécsi „Zeit” nyomán az összes lapok közölték, hogy Pittreich közös hadügyminiszter lemondott, de ő felsége a lemondást nem fogadta el. Mint Bécsből illetékes helyről jelentik, ez a hír teljességgel alaptalan.

A főváros.

Budapest, november 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Budapest főváros tegnapi közgyűlésének többsége kimondotta, hogy a belügyminiszter megsemmisítő határozatát nem veszi tudomásul. A tanács valamennyi tagja, a polgármesterek kivételével (kik a szavazástól tartózkodtak) az ellenzékkel szavazott.

A komáromi installáció.

Budapest, november 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Komáromból sürgönyzik: Kubinyi Gézát az új főispánt ma installálta Komáromvármegye és Komárom város törvényhatósága. A vármegyeház előtt katonai kordont vontak s azonkívül a csendőrség teljesíteti szolgálatot. A megyegyűlést 10 órakor nyitotta meg az alispán, majd Kálmán Rudolf függetlenségi képviselő beszélt, aki-nek beszéde közben bevonult Kubinyi. A főispánt az ellenzékiek nagy zajjal fogadták, de Kubinyi letette az esküt. Ezalatt az ellenzék mindenféle tárgyakat dobált a főispán felé, Zichy Miklós tintatartót dobott Kubinyi felé s a tinta be is piszkította diszmagyarját. Mikor Kubinyi befejezte az esküjét, ezt kérdezte:

— Itt van a királyi ügyész?

Mivel az ügyész nem volt jelen, kijelentette a főispán, hogy maga fogja megindítani az eljárást a zavargók ellen. Ezzel berekesztette a gyűlést s eltávozott.

A városnál az installáció fél 12 órakor volt a városbáza nagytermében s itt a józan polgárság nagy többségben lévén, a főispán nyugodtan letette az esküt. Az eskütétel után Kubinyi nagyhatású beszédet mondott, melyben kifejtette, hogy programja a lángoló hazaszeretet, a királyhűség s az alkotmánytisztélet. Politikai multja garancia arra, hogy becsületesen dolgozni fog. Ha az ellenzék nem engedelemkedik rendeleteinek, legszigorubb kérlelhetetlenséggel jár el az engedetlenkedőkkel szemben. Végül

reményét fejezte ki, hogy főispánsága Komáromnak szebb jövőt hoz. Ezután eljenzés közben berekesztette az ülést.

A német trónbeszéd.

Budapest, november 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Bécsből jelentik, a német császár tegnapi trónbeszéde a diplomáciai körökben általában jó hatást tesz, csak az kelt feltűnést, hogy a macedon kérdést a beszéd teljesen figyelmen kívül hagyja. Bécsi diplomáciai körökben örömmel mutatnak rá a trónbeszéd ama részére, ahol a német császár hangsúlyozza az Ausztriával és Magyarországgal fennálló mindig bevált barátságát.

A galíciai mozgósítás.

Budapest, november 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Bécsből jelentik: A „Fremdenblatt” ezt írja: Nemrég lengyel lapok azt a hírt hozták, hogy Galiciában mozgósítások vannak folyamatban, a melyek ellensúlyul szolgáljanak Németország beavatkozásával szemben, amit, hir szerint, az orosz-lengyel ügyekben szándékozik tenni. A „Fremdenblatt” illetékes helyről úgy értesül, hogy ez a hír a maga egészében koholmány. Sem Galiciában, sem a monarchia más részében mozgósítások, vagy hasonló katonai intézkedések nem fordulnak elő és így minden, a mozgósítás céljára vonatkozó kombináció légből kapott.

Az orosz forrongás.

Budapest, november 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szentpétervári jelentések szerint Vladivosztkban egyre tart a lázongás. Tegnapi a városban több helyen házakat gyújtottak föl, a katonaság azonban megakadályozta a vész tovább terjedését. Az utcákon állandóan őrszolgálatok cirkálnak.

Budapest, november 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szabasztopolí távirat szerint ott megint nyugtalanság van s újabb zavargások kitörésétől tartanak.

Öngyilkos tanítónő.

Szeged, november 29. (A „Torontál” eredeti távirata.) Burghardt Juliska itteni okleveles tanítónő tegnap délbou lakásán a tükör előtt halántékán lökte magát s nyomban meghalt. Az öngyilkos levelet hagyott hátra, miben elmondja, hogy szerelmes volt s úgy véli, nem lehet azé, akit szeret, tehát azért a halált választja.

Budapesti gabonatözsde.

Budapest, 1905. november 29.

A készárúüzlet hivatalos árjegyzései:

B u z a	Kilós	100 kilogr. ára		100 kilogr. ára	
		kor-tól	kor-ig	kor-tól	kor-ig
Tiszavidéki új	75	16.95	17.15	79	17.30
Pestvidéki új	75	16.65	17.00	79	17.20
Bánsági új	75	16.85	17.20	79	17.45
Bácskai új	75	17.05	17.30	79	17.50
Rozs elsőrendű				13.80	14.00
„ másodrendű				13.60	13.90
Árpa takarmány				14.80	15.50
„ égetni való					
„ sörfőzésre való					
Zab				15.00	15.00
Tengeri búza					
„ másnéven					
Répacsapó					
„ búza					

Határidő-üzlet.

Budapest, november 29. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén tartott árak voltak. Déli zárlatkor a következő árakat jegyezték:

Buza (áprilisra)	17.16	—
Buza (1906. októberre)	16.70	—
Rozs (áprilisra)	14.24	—
Tengeri (májusra)	13.68	—
Zab (áprilisra)	14.20	—

Közgazdaság.

□ **Állatbetegségek.** A földmivelésügyi miniszterium közlése szerint Torontálvármegye területén a következő állatbetegségek észleltek a legutóbbi időben:

Veszettség:

nagybecskereki j. Ittvárnok, pancsovai j. Homolic, párdányi j. Dinyás, Szerbipárdány.

Takonykór és bőrféreg:

alibunári j. Számos, módosi j. Kaptalásfalva, nagybecskereki j. Katalinfalva, nagyszentmiklósi j. Szerbesanád, párdányi j. Gyűlvész, zombolyai j. Kiskomlós, Magyarcernya.

Ragadós száj- és körömfájás:

törökhecei j. Beodra, zombolyai j. Kistószeg 15 u.

Juhhimlő:

alibunári j. Alibunár, perjamosi j. Pészak.

Rühkór:

alibunári j. Alibunár 16, antalfalvai j. Idvor 16, törökhecei j. Melence.

Sertésorbán:

bánlakai j. Györgyház 5 u., nagykikindai j. Nagyteremia 3 u.,

Sertésvész:

antalfalvai j. Farkasd 18 u., bánlakai j. Bánlak, Dolác 11 u., Ujfalu, módosi j. Rudna, nagykikindai j. Bocvár, Mokrin, törökhecei j. Beodra, zombolyai j. Csősztelek, Szenthubert 3 u.,

Vonatok érkezése és indulása

Nagybecskerekre, illetve Nagybecskerekről.

Érvényes 1905. október hó 1-től.

Érkezik:

a) A nagybecskereki pályaudvarra:

Temesvár, Versecz, Zombolyáról: délelőtt 9 óra 33 p.
Pancsováról: délután 5 óra 40 p.
Budapest—Szegedről: reggel 7 óra 22 p.; délután 5 óra 30 perc.

Szegedről: (motorkocsi) d. e. 9 óra 37 perc.

Budapest—Nagykikindáról: este 9 óra 58 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarra:

Zombolyáról, Verseczről, Alibunárról és Temesvárról: este 8 óra 05 p.

Módosról: minden kedden, pénteken és vasárnapon reggel 6 óra 28 p.

Pancsováról: reggel 8 óra 27 p.

Zombolyáról: (keskenyvágányu vonal) reggel 8 óra 23 p.; este 7 óra 05 p.

Indul:

a) A nagybecskereki pályaudvarról:

Pancsovára: délelőtt 8 óra 10 p.; este 7 óra 5 p.
Szeged—Budapestre: d. e. 10 óra 10 p.; este 6 óra 46 p.

Szegedre: (motorkocsi) d. u. 1 óra.

Nagykikinda—Budapestre: reggel 6 óra 7 p.

b) A nagybecskerek-bégaparti pályaudvarról:

Zombolya, Temesvár, Versecz: délután 4 óra 35 p.

Temesvár, Versecz, Antalfalva—Pancsova és Alibunárra: reggel 3 óra 33 p.

Zombolyára: (keskenyvágányu vonal) reggel 3 óra 58 p.; délután 5 óra 25 p.

Módosra: minden kedden, pénteken és vasárnapon délelőtt 11 óra 33 p.

RÁMPÁS

literje 30 krajcár

Dr. Brájjer Lajostól.

Kapható

Zápolya-utca 1. szám alatt

a házmesteri lakásban.

8392/I. szám. 1905.

1013-3.3

Pályázati hirdetés.

Torontálmege törökbecsei járás Melence községében lemondás folytán megüresedett községi állatorvosi állásra pályázatot hirdetek.

Felhívom pályázni szándékozókat, hogy kellően felszerelt kérvényüket folyó évi december 20-ig okvetlen terjesszék be hozzám.

Javadalmazás: Évi fizetés 900 korona, nappali látogatás 60 fillér, éjjeli látogatás 1 korona, husszemle körülbelül 200-300 korona.

Törökbecse, 1905. évi november hó 22-én.

Dr. Csávós Ignác,
főszolgabíró,
vm. th. főjegyző.

1001. B. v. k. sz. 1905.

1021-1.1

Árverési hirdetés.

Alólirott kir. bir. végrehajtó által közhírré tétetik, miszerint a tekintetes nagybecskereki kir. törvényszék 1905. évi október hó 8-ik napján kelt 8638. számú végzésével megkeresett nagybecskereki kir. járásbírósnak 1905. évi október hó 13-ik napján V. 1418. sz. a. kelt végzése folytán dr. Annau Ernő nagybecskereki ügyvéd által képviselt Lehmann Mihály nagybecskereki lakos felperes részére Szebasztian Éva nagybecskereki s dr. Fried Albert ügygondnok által képviselt ismeretlen tartózkodású Szebasztian Kristóf 1000 korona és járuléka iránt, kielégítési végrehajtás útján 1905. évi október hó 13-ik napján Nagybecskereken lefoglalt 2104 koronára becsült géprész s butorokból álló ingók Nagybecskereken alperes I. ker. lakásán, Német-utca 23. sz. alatt bírói árverésen készpénz fizetése mellett leendő eladása 1905. évi december hó 1-ső napjának d. u 3 órájára tüzetett ki, az 1905. évi V. 1418/2. sz. a. kelt végzése alapján az árverés elrendelhetvén, annak az alap, illetve felülfoglaltatónak követelése erejéig is, 1891. évi LX. t. c. 120. §-a értelmében, amennyiben törvényes zálogjogot nyertek volna, meg fog tartatni.

Együttal felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítéshez jogot tartanak, de az, ha részükre a foglalás korábban eszközöltetett, a végrehajtási iratokból ki nem tűnik, ugy az esetben is, ha elsőbbségi bérleti vagy haszonbérleti viszonyon alapszik és ezen törvényes zálogjoguk a végrehajtási jegyzőkönyvben meg van ugyan említve, azonban a követelés összege ugyanott kitüntetve nincs, miszerint az 1881. évi LX. t. c. 111. §-ához képest elsőbbségüket az árverés megkezdéséig alólirotthoz egy példányban írásban adják be, avagy szóval jelentsék be annál is inkább, minthogy későbbben bejelentett elsőbbségek végrehajtató kielégítését nem gátolván, igénylők a vételár fölőslégére fognak utasíttatni.

Nagybecskerek, 1905. évi november hó 13-dik napján.

Kiss,
kir. bir. végrehajtó.

XXV-ik magyar királyi

JÓTÉKONYCÉLU ÁLLAMSORSJÁTÉK.

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótékony célokra fog fordíttatni.
7691 nyeremény 365.000 korona összegben készpénzben.

FŐNYEREMÉNY 50.000 KORONA.

Továbbá nyeremények 50.000, 20.000, 10.000, 5000 stb. koronával.

Huzás visszavonhatatlanul 1905. december 28-án.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és séhivatalnál, az összes vasúti állomásokon s a legtöbb dohánytözsében és váltóüzlemben.

935-5.4 **Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.**

A nagyikindai járás főszolgabírájától.

4718. szám 1905.

1018-2.2

Pályázati hirdetés.

A basahidi körorvosi állásra pályázatot hirdetek. A kör székhelye: Basahid. A körhöz tartozik: Basahid Topolya, Nagybíkács és Mollyfalva községe. Javadalmazás: 1576 kor. 76 fill. készpénz és a szabályszerű látogatási, valamint halottkémlési és husszemléseleti díjak. A husszemléseleti és halottkémlési díjak 450 kor. jövedelmet jelent.

Látogatási díj Basahidon nappal 80 fill., éjjel 1 kor. 20 fill., a többi községekben nappal 1 kor., éjjel 2 kor.

A megválasztott orvos köteles a Torontálmegei orvosok nyugdíjintézetébe magát felvételni.

A szabályszerű képesítést igazoló okmányokkal felszerelt kérvényt folyó évi december hó 10-éig a nagyikindai szolgabíróhoz kell benyújtani.

Pályázók figyelmeztetnek, hogy Mollyfalva község a körből ki akar válni és hogy az elcsatolás megtörténte után a javadalmazás 121 korona 76 fillérral apadni fog. Miért is pályázók folyamodványai csak azon esetben fognak figyelembe vétetni, ha a pályázatban ki nyilváníttják, hogy ezen elcsatolás után fennmaradó 1455 korona javadalmazás mellett a többi községekben a körorvosi teendőket megválasztás esetében ellátják és kártérítési igényt a fizetés és jövedelem csökkenése miatt nem támasztanak.

Nagyikinda, 1905. évi november hó 21-én.

Horváth Zoltán,
főszolgabíró.

Az elmúlt
rendkívüli
száraz nyár
folyamán
ismét a

Küküllőmenti 843-47.20

Első Szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: CASPARI FRIGYES MEDGYES. 41.
N. Küküllőmege.)

volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep, amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan minőségű szőlőoltványokat szállít.

Képes árjegyzék számos elismaró levéllel ingyen és bérmentve.

Bérbeadás.

A Váralja-utcai 826 4. számú volt STASSIK-féle emeletes házban egy nagy fülkés hálószoba, lakószoba, előszoba, konyha, éléskamra, pince és padlásból álló, villamos világításra berendezett

lakás azonnal kiadandó.

Bővebb felvilágosítást ad a

Torontálmegei takarékszövetkezet és hitelbank.

(1022-1.1)

1074. kig. sz. 1905.

1017-3.3

Pályázati hirdetés.

Dinyás községnél a 720 kor. évi javadalmazással egybekötött irnok-végrehajtói állás megüresedvén, felhivatnak mindazon egyének, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy eddigi alkalmazásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket f. évi december hó 15-ig annál is inkább adják be alólirott községelöljáróságához, mert a későbbben érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Kelt Dinyáson, 1905. évi november hó 25-én.

Községelöljáróság.

Lakást

keresek egy személy részére teljes ellátással, lehetőleg magyar nyelvű családdal. Írásbeli ajánlatokat a lap kiadóhivatalába B. S. címen kérek.

(1012-3.2)

Hirdetés.

A bánlakai hitbizományi uradalom városi gulyájából 27 db számfeletti 2-3 éves üsző eladásra bocsátatik. Bővebb felvilágosítás nyerhető az uradalmi irodában Bánlak, Torontálmege. 1016-4.3

ÉRTESETÉS!

AZ

ÁLTALÁNOS TUDÓSÍTÓ

hirdetési osztálya Budapesten.

tulajdonos Leopold Gyula szerkesztő

irodáját jelentékenyen megnagyobbította és a modern reklám követelményeinek megfelelően berendezve (967-10.8)

Erzsébet-körút 41. szám

alá helyezte át, ahol szakavatott pontos és lelkiismeretes tevékenységet fog kifejteni továbbra is ugy a hirdetőközönség, mint a sajtó érdekében.

FELTŰNŐ UJDONSÁG.**Delice**

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszerű veszi és többé mászt nem szihat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY

613-104.95

Nyomatott Pleitz Fer. Pál kiadónál, Nagybecskereken.